

Högre seminariet i Nordiska språk Online via Zoom

<https://stockholmuniversitet.zoom.us/j/64495782089>

Onsdagen den 30 september kl. 13.00–14.30

Peter Lind
Universitetslektor
Stockholms universitet

Odrägliga konversatörer och retorisk parallellslalom - att förstå brott mot sociala koder i en svensk 1700-talskomedi genom framförandep Praxis

Senhösten 2019 satte sällskapet Par Bricole i Stockholm upp Olof Kexéls *Capten Puff* eller *Storprataren*, en enaktskomedi från 1789. Intrigen kan sammanfattas i en mening: Två kaptener tävlar om att för det ena vinna en änkas hand och för det andra om en officerstjänst i Göteborg. Som alltid när det handlar om lustspel skall den rättrådige vinna och den inbilske förlora. Det som ger *Capten Puff* dess särprägel är att Olof Kexél använder dialog och sociala koder för att signalera till publiken vem som är rättrådig respektive inbilsk. Personerna på scenen avslöjar sig genom sina olika sätt att följa 1700-talets regler för bildad och elegant konversation eller bryta mot dem. Jag har tidigare studerat *decorum*-brott i det svenska 1700-talet, särskilt då i Carl Michael Bellmans *Bacchi Ordens*-diktning, och deltog i föreställningen som konferencier med uppdraget att då och då bryta in och kommentera sådant teaterhistoriskt och retoriskt gods som kunde te sig svårförståeligt eller obekant för en nutida publik.

En av utmaningarna var just att få skådespelarna att förstå var komiken låg i en pjäs som nästan uteslutande består av tal. I repetitionsarbetet kom mycket att kretsa kring just detta (och det var sådant jag fick kommentera för publiken i min roll som konferencier). Därför har jag valt termen framförandep Praxis, annars mer använd inom musikvetenskap. Min artikel har just påbörjats, och frågor jag skulle vilja diskutera med seminariet är vad ett framförande kan hjälpa till med för att levandegöra ett historiskt material men också vad spel med språkliga koder innebär när det kommer till ett historiskt material. Vad var välbekant för Kexéls publik och vilka är hans viktigaste signaler till det initierade auditoriet? Sådana frågeställningar har jag arbetat med tidigare ur retoriskt perspektiv, och jag kommer att inleda seminariet med en kort presentation av min egen forskning om *decorum*-brott samt av Par Bricoles uppsättning.